

1. Altitude, height, level and elevation - үгсийн орчуулгын талаар

2010 оноос мөрдөж байсан үндсэн 48 ИНД-д “өндөр” гэж 883 удаа орсон. Үүнээс:

- “харьцангуй өндөр” 26,
- “үнэмлэхүй өндөр” гэж 52 удаа ашигласан байна.

ИНД-д 805 удаа (883-(52+26)) дан “өндөр” гэж орчуулсан нь height, altitude, level, elevation-ийг харьцангуй, эсхүл үнэмлэхүй өндрийн аль болохыг ойлгомжгүй болгосон буюу height, altitude, level, elevation гэдэг үгсийг аль алиныг нь “өндөр” гэдэг нэг үгээр орчуулан хэрэглэж байсан.

Хуучин ИНД-д “өндөр”-ийг харьцангуй, үнэмлэхүй гэж орос хэлнээс буулган хэрэглэж байсан боловч хооронд нь андуурч, хольсон ба height, altitude, level, elevation гэдэг үгс болон түүнтэй холбоотой DA/DH, TA/TH, MDA/MDH ойлголтуудыг алдаатай, тодорхойгүй байдлаар тусгасан байна.

Англи дүрмийн эх үүсвэрт		2010 оны ИНД	
altitude - 19 ИНД-д	299 удаа	үнэмлэхүй өндөр - 6 ИНД-д 52 удаа	бусдыг “өндөр” гэж оруулсан
height - 21 ИНД-д	186 удаа	харьцангуй өндөр - 5 ИНД-д 26 удаа,	бусдыг “өндөр” гэж оруулсан
flight level - 7 ИНД-д	64 удаа	2010 оны ИНД-д flight level гэдэг үгийг дараах байдлаар, 8 янзаар орчуулсан байдаг: <ol style="list-style-type: none"> 1. Нислэгийн түвшин (ИНД-1, Cruising level / Чиг шулуун нислэгийн түвшин) 2. Нислэгийн өндөр (ИНД-1, 133, 135, 172, 175, 43, 61, 71, 91) 3. Нислэгийн өндрийн цуваа (ИНД-1, 91) 4. Нислэгийн өндрийн цуваачлал (ИНД-91) 5. Нислэгийн цуваа (ИНД-104, 172, 71, 73, 75, 95) 6. Нислэгийн цуваачлал (ИНД-172) 7. Өндрийн цуваачлал (ИНД-91) 8. Цувааны өндөр (ИНД-91) 	
Elevation - 7 ИНД-д	28 удаа	өндөр	

2. 2010 оны ИНД-91-д нийт 266 “өндөр” гэсэн үг хэрэглэсэнээс:

2010 оны ИНД	тоо	Англи	Шинэлчилсэн ИНД
өндөр хэмжигч	16	altimeter	алтиметр
аюулгүй өндөр	6	minimum heights	минимум өндөр
аюулгүй нам өндөр	24	minimum altitudes	минимум түвшин
шилжих өндөр	7	transition altitude	шилжих түвшин
өндрийн цуваачлал	4	flight level	нислэгийн түвшин
нислэгийн өндрийн цуваачлал	3		
цувааны өндөр	4		
өндрийн цуваа	9		
нислэгийн түвшин	2		
нислэгийн өндөр	22	altitude	түвшин
шийдвэр гаргах үнэмлэхүй өндөр	6	DA (decision altitude)	шийдвэр гаргах түвшин
шийдвэр гаргах харьцангуй өндөр	11	DH (decision height)	шийдвэр гаргах өндөр
шийдвэр гаргах өндөр	16	decision height / decision altitude	
өндөр	130	136 удаа дан “өндөр” гэж орчуулсан нь height, altitude-ийг харьцангуй, эсхүл үнэмлэхүй аль болох нь ойлгомжгүй хэрэглэсэн.	

Англи ИНД-91-т:	2010 оны ИНД-91-т:
- Altitude-111 удаа, - Height-33 удаа,	- үнэмлэхүй өндөр-23 удаа - харьцангуй өндөр-3 удаа
Нийт 26 удаа “үнэмлэхүй болон харьцангуй өндөр” гэж ялгасан ба үлдсэн 118-г “өндөр” гэж орчуулсан нь height, altitude-ийг харьцангуй, эсхүл үнэмлэхүй өндрийн аль болох нь ойлгомжгүй хэрэглэсэн.	

3. Шинэ болон хуучин ИНД-д height, altitude, level гэдэг үгсийг хэрэглэсэн байдал

(улаан өнгөөр 2010 оны ИНД-д буруу хэрэглэсэн жишээ, цэнхэр өнгөөр 2021 оны ИНД-д нэгтгэж хэрэглэсэн жишээ)

Altitude - түвшин	Height - өндөр	Level - түвшин
cruising altitude (12) аяллын түвшин (12) <i>чиг шулуун нислэгийн үнэмлэхүй өндөр</i>		cruising level (18) аяллын түвшин (18) <i>чиг шулуун нислэгийн түвшин (ИНД-1)</i>
altitude түвшин <i>үнэмлэхүй өндөр</i>	height flown нисэж байгаа өндөр <i>нисэж байгаа харьцангуй өндөр</i>	flight level - (FL) нислэгийн түвшин <i>нислэгийн өндрийн цуваа (нислэгийн түвшин, нислэгийн өндрийн цуваачлал, цувааны өндөр г.м)</i>
safe altitude (8) аюулгүй түвшин (8) <i>аюулгүй үнэмлэхүй өндөр (6)</i>	safe height (3) аюулгүй өндөр (3) <i>аюулгүй харьцангуй өндөр (Ө 12)</i>	ground level газрын түвшин газрын түвшин
pressure altitude (47) даралтын түвшин (43) sensitive pressure altitude-4 <i>даралтын үнэмлэхүй өндөр (4)</i>	pressure height даралтын өндөр <i>даралтын харьцангуй өндөр</i>	sea level далайн түвшин далайн түвшин
decision altitude - DA шийдвэр гаргах түвшин <i>шийдвэр гаргах үнэмлэхүй өндөр</i>	decision height - DH шийдвэр гаргах өндөр <i>шийдвэр гаргах харьцангуй өндөр</i>	AMSL далайн дундаж түвшнээс дээш далайн дундаж түвшнээс дээш
transition altitude - TA шилжих түвшин <i>шилжих үнэмлэхүй өндөр</i>	transition height - TH шилжих өндөр <i>шилжих харьцангуй өндөр</i>	AGL газрын түвшнээс дээш газрын түвшнээс дээш
minimum descent altitude - MDA өндөр алдах минимум түвшин <i>доошилж болох хамгийн бага үнэмлэхүй өндөр</i>	minimum descent height - MDH өндөр алдах минимум өндөр <i>доошилж болох хамгийн бага харьцангуй өндөр</i>	

4. Шинэ болон хуучин ИНД-д орсон height, altitude, level, elevation-ийн тодорхойлолт

Англи	Хуучин ИНД-1	Шинэ ИНД-ийн нэр томъёоны тайлбар
Height means the vertical distance of a level, a point, or an object considered as a point, measured from a specified datum and includes the vertical dimension of an object:	Height / Харьцангуй өндөр <i>Тодорхой тогтоосон түвшингээс тухайн цэг буюу объект, эсхүл түвшин хүртэлх босоо зай.</i>	Өндөр / Height гэж тусгайлан тогтоосон эхлэлийн цэгээс хэмжсэн бөгөөд тухайн байгууламжийн босоо хэмжээг багтаасан, түвшин, цэг, эсхүл цэг гэж үзсэн байгууламжийн босоо зайг;
Altitude means the vertical distance of a level, a point, or an object considered as a point, measured from mean sea level:	Altitude / Үнэмлэхүй өндөр <i>Далайн дундаж түвшнээс тухайн цэг, объект, эсхүл түвшин хүртэлх босоо зай.</i>	Түвшин / Altitude гэж далайн дундаж түвшнээс хэмжсэн, түвшний, цэгийн, эсхүл цэг гэж үзсэн байгууламжийн босоо зайг;
Level is a generic term relating to the vertical position of an aircraft in flight and meaning variously height, altitude, or flight level:	Level / Өндрийн түвшин <i>Нислэг үйлдэж буй агаарын хөлгийн байршиллын босоо зайн ерөнхий томъёолол бөгөөд харьцангуй ба үнэмлэхүй өндөр, эсхүл нислэгийн өндрийн цуваа гэсэн ухагдахуунуудаар илэрхийлэгдэнэ.</i>	Түвшин / Level гэж нислэгт байгаа агаарын хөлгийн босоо байршилтай холбоотой өндөр, түвшин, эсхүл нислэгийн түвшнийг илэрхийлдэг ерөнхий ойлголтыг;
Flight level means a surface of constant atmospheric pressure expressed in terms of hundreds of feet that- (1) is related to a specific datum 1013.2 hPa; and (2) is separated from other such surfaces by specific pressure intervals:	Flight level / Нислэгийн өндрийн цуваа <i>Атмосферийн 1013.2 гПа тогтмол даралтын түвшингээс тооцсон, Монгол Улсын AIP-д зарлагдсан нислэгийн тодорхой өндөр.</i>	Нислэгийн түвшин / Flight level гэж зуун фитийн утгаар илэрхийлдэг, атмосферийн тогтмол даралтын дараах гадаргууг: (1) тусгайлан тогтоосон 1013.2 hPa (760 мм м.у.б) даралтын цэгээс эхэлдэг; (2) бусад даралтын гадаргуугаас тусгайлан тогтоосон даралтын үечлэлээр зайчлагддаг:
Elevation means the vertical distance of a point or a level, on or affixed to the surface of the earth, measured from mean sea level:	Elevation / Өндөр <i>Далайн дундаж түвшнээс газрын гадаргуу, эсхүл аливаа цэг, түвшин хүртэлх босоо зай.</i>	Өндөрлөг / Elevation гэж далайн дундаж түвшнээс хэмжсэн, газрын гадаргуу дээр, эсхүл түүнд бэхэлсэн цэгийн, эсхүл түвшний босоо зайг; (<i>Газрын зурагт “өндрийн тэмдэглээ” гэж бас хэрэглэдэг</i>)

5. Cruise, cruising гэдэг үгсийг хэрэглэсэн байдал

Англи	Хуучин ИНД	Шинэ ИНД
Cruise relief pilot	<i>Чиг шулуун нислэг дахь ээлжийн нисгэгч (багийн нэмэгдэл гишүүн)</i>	Аяллын орлон нисгэгч
Cruising level	<i>Чиг шулуун нислэгийн ТҮВШИН</i>	Аяллын түвшин
Cruising altitude	<i>Чиг шулуун нислэгийн өндөр, нислэгийн үнэмлэхүй өндөр</i>	Аяллын түвшин
Cruising speed	<i>Нислэгийн хурд</i>	Аяллын нислэгийн хурд
Straight and level flight	Чиг шулуун нислэг	Чиг шулуун нислэг
En-route	<i>Чиг шулуун нислэг</i>	Нислэгийн замын дагуух
Хуучин ИНД “cruising flight”-г “горизонталь полёт буюу хэвтээ нислэг” гэдэг үгийг орчуулахдаа “чиг + шулуун нислэг” гэж “straight and level flight” гэдэг үгтэй адил хэрэглэсэн. Аяллын нислэгт агаарын хөлөг нь heading & flight level-ээ тогтмол өөрчилдөг тул “cruising flight” нь “чиг шулуун нислэг” биш.		